

Likums un personīgā drošība

Par policiju

Neatliekamā palīdzība:

*Ja jums ir steidzami jāzvana kādam no neatliekamās palīdzības dienestiem, zvaniet uz **999**. Zvanot no publiskā telefona aparāta, zvans ir bezmaksas. Tāpat var zvanīt no mobilā telefona uz numuru 999, arī gadījumos, ja nav kredīta. Šis numurs izmantojams, lai piezvanītu policijai, ugunsdzēsības dienestam, ātrajai medicīniskajai palīdzībai, krasta apsardzei vai kalnu glābšanas dienestam. Šis numurs izmantojams vienīgi neatliekamās palīdzības nepieciešamības gadījumā.*

Ko dara policija:

- Novērš un izmeklē noziegumus
- Aizsargā dzīvību un īpašumu
- Strādā ciešā sadarbībā ar kopienām, lai nodrošinātu ikviena drošību
- Izturas pret cietušajiem ar līdzjūtību un sapratni

Policijas Ziemeļu rajona nodaļa (Northern Constabulary)

The Highlands and Islands of Scotland policija ir daļa no Policijas Ziemeļu rajona nodaļas. Policijas Ziemeļu rajona nodaļa ir daļa no valsts policijas tīkla un tas sadarbojas ar pārējiem policijas dienestiem visā Lielbritānijā.

Vairums policijas darbinieku nēsā melnbaltu formas tērpu. Ap viņu formas tērpa cepuri ir melnbalta šahveida (kvadrātveida) lente. Vienmēr viņiem uz pleca atloka ir numurs. Tāpat viņiem vienmēr ir līdzīgas personas apliecība.

Ceļu satiksmes inspektori nēsā melnbaltu formas tērpu. Ap viņu formas tērpa cepuri ir dzelteni melna šahveida (kvadrātveida) lente. Ceļu satiksmes inspektori ir atbildīgi par brīvas satiksmes kustības uzturēšanu lielpilsētā un ciematos visā Highland. Viņi nodrošina automašīnu novietošanas likumu un noteikumu ievērošanu. Nepieciešamības gadījumā nelikumīgi novietotu transporta līdzekļu vadītājiem tiks piemērota noteikta soda likme.

Skotijas Highlands and Islands apgabalos skaitās zemākais noziegumu skaits Lielbritānijā un tā joprojām ir viena no drošākajām vietām, kur dzīvot un strādāt.

Ziņošana par noziegumu

Ja esat kļuvis par nozieguma upuri, tas ir jāpaziņo policijai. Jebkurā gadījumā jums ir izvēle ziņot vai neziņot par notikušo. Ja jūs paziņojat par noziegumu, tas

nozīmē, ka noziegumu izdarījusī persona visdrīzāk tiks aizturēta un atturēta no līdzīgiem nodarījumiem kādam citam.

Ja jūs izvēlaties neziņot par noziegumu, pastāv vēl citas organizācijas, kuras var piedāvāt savu palīdzību un ieteikumus. Lai ko jūs nolemtu, ir noderīgi ar kādu aprunāties par notikušo un paust savas izjūtas. Pārsvarā cilvēki uzskata, ka tas palīdz.

Ja jūs esat noziegumā cietušais vai ziniet kādu, kurš ir cietušais, tad [Noziegumu upuri Skotijā \(Victims of Crime in Scotland\)](#) Interneta adrese sniegs informāciju par sekojošo:

- Palīdzība un konsultācijas
- Kas notiek, paziņojot par noziegumu
- Kas notiek pēc nozieguma paziņošanas
- Kā sistēma darbojas

Visa šī informācija ir pieejama lejuplādēšanai [Arābu](#), [Bengālu](#), [Kīniešu](#), [Holandiešu](#), [Franču](#), [Vācu](#), [Hindu](#), [Itāliešu](#), [Punjabi](#), [Spāņu](#) un [Urdu](#) valodās.

Kā ziņot par noziegumu:

- Nekavējoties kontaktējieties ar policiju pa tālruni vai ierodoties tuvākajā policijas iecirknī. Tuvākā policijas iecirkņa tālruņa numuru jūs variet sameklēt tālruņu katalogā vai zvanot uz BT Directory Enquiries pa tālruni 118500. Sastādot numuru 08456 03 33 88 var zvanīt policijai un lūgt savienojumu ar vietējo policijas iecirkni.
- **Ja tas ir neatliekamās palīdzības gadījums**, zvaniet uz 999 un jautāriet policiju.
- Pastāstiet policijai, ja jūs esat noraizējies par savu vai savas ģimenes drošību un dariet zināmu par jebkādiem ievainojumiem vai zaudējumiem. Norādiet vai ir nepieciešams tulks.
- [Noziegumu apkarotāji \(Crimestoppers\)](#), (Tālrunis 0800 555 111) ir reģistrēta labdarības iestāde, kas sadarbojas ar policiju. Tā pieņem publiskus anonīmos zvanus, kas saistīti ar visa veida noziegumiem un kriminālām aktivitātēm. Nekad netiks prasīts jūsu vārds, zvani netiek ierakstīti un jūsu zvanu nevar izsekot. Zvans neuzrādīsies jūsu telefona rēķina zvanu izdrukā. Noziegumu apkarotāji pieņems jūsu zvanu jebkurā diennakts laikā – 24 stundas dienā, 7 dienas nedēļā.

Kas notiek tālāk:

Policija izmeklēs noziegumu un apkopos pierādījumus. Lai to izdarītu, viņi

pārrunās ar jums par notikušo. Viņi iespējams runās arī ar jūsu ģimeni, draugiem, kaimiņiem. Šajos apstākļos policija ir piesardzīga kultūras jautājumos un vajadzībās.

Kad visi pierādījumi ir apkopoti, policija nosūta ziņojumu prokuroram, kurš izlems, vai noziegumā apsūdzētajām personām jābūt iesūdzētām tiesā. Policija to nevar izlemēt, un cietušais nevar lūgt lietas izbeigšanu.

Policijas pilnvaras un jūsu tiesības

Daudz likumi ietver policijas pilnvaras un jūsu tiesības. Attiecīgos gadījumos policija var pārtraukt jūsu izjautāšanu un pārmeklēšanu, piemēram, ja jūs tiek turēts aizdomās par nozieguma veikšanu vai līdzdalību tajā, par narkotiku nēsāšanu, vai braukšanu bez autovadītāja tiesībām vai pēc alkohola lietošanas (šajā gadījumā var tikt veikta izelpas pārbaude). Ja apstādinot, pārmeklējot vai aizturot jūs policijas darbinieks nav formas tērpā, tam ir jāuzrāda personas apliecība. Tāpat viņiem ir pienākums paskaidrot jums, kas notiek. Ja jums šķiet, ka esat apstādināts, pārmeklēts vai aizturēts nepamatoti, jūs varat saņemt bezmaksas konfidenciālu konsultāciju par savām tiesībām vietējā konsultāciju centrā.

Kas notiks, ja esat aizturēts

Policija ir pilnvarota jūs aizturēt nopratināšanai, ja viņiem ir aizdomas par pārkāpuma izdarīšanu, uz kura pamata jūs varat tikt nosūtīts uz cietumu. Ja esat aizturēts, tad aizturēšanai jābeidzas ne vēlāk kā sešas stundas kopš tās sākuma, vai agrāk, ja nav pamats aizdomām vai ja neesat arestēts.

Pirmais solis saukšanā pie atbildības par pārkāpumu ir arestēšana. Tas nozīmē atrašanos policijas uzraudzībā. Jūs var arestēt, ja:

- Jūs veicat noziegumu; vai
- Acīmredzami ticams liecinieks apsūdz jūs, ka esat redzēts veicam noziegumu; vai
- Esat redzēts bēgam no nozieguma vietas, kur citi iesaistīti; vai
- Izsakiet draudus sabiedrībai; vai
- Ja pārkāpjat sabiedriskās pieklājības normas.

Tiklīdz esat apsūdzēts par pārkāpumu, jums nav pienākums policijai stāstīt kaut ko un, ja jūs vēlaties, jums ir tiesības klusēt. Ja jūs sniegsiet kādu apgalvojumu, tas tiks atzīmēts un var tikt izmantots kā pierādījumi. Ja esat arestēts un tiek turēts policijas iecirknī, jums ir tiesības konsultēties ar advokātu un vēl vienu citu personu informēt nekavējoties par jūsu arestu.

Sūdzības pret policiju

Ja jums šķiet, ka policijas darbinieks ir izturējies nepatiesi dienesta uzdevumos vai izdarījis pārkāpumu, jūs varat:

- rakstīt policijas prefektam (Chief Constable)
vai
- iesniegt informāciju ikvienā policijas iecirknī (vai policijas darbiniekam)
vai
- lūgt advokātam, Skotijas Parlamenta biedram, vai vietējam padomniekam
izskatīt jūsu vārdā lietu
vai
- sazināties ar prokuru gadījumā, ja policijas darbinieks ir pārkāpis likumu

Vietējais [Pilsoņu konsultāciju dienests \(Citizens Advice Bureau\)](#) var iesniegt cilvēku un vietu adreses un vārdus, kas atbilst tavam vietējam rajonam.

Atbalsts cietušajiem

[Highland atbalsts cietušajiem \(Victim Support Highland\)](#) nodrošina praktiskas konsultācijas, emocionālo atbalstu un palīdzību nozieguma upuriem. Highland atbalsts cietušajiem var sazināties arī ar citiem, kas var sniegt palīdzību.

Tālrunis 0845 226 5014 vai e-pasts contact@victimsupporthighland.com

Rasistu aizskaršana/uzmākšanās

Rasistu aizskaršana/uzmākšanās nozīmē, ka kāds jūs traucē, iebiedē vai attiecas netaisni dēļ jūsu rases, krāsas vai etniskās piederības. Tas var būt arī saistīts ar jūsu dzimšanas vietu, kur esat dzīvojis pirms pārcelšanās uz Skotiju, jūsu reliģiskās ticības, jūsu etniskās izcelšanās vai pat jūsu valodas.

Uzmākties jums, apvainot vai attiekties netaisni dēļ kāda no minētajiem iemesliem ir pretrunā ar likumu. Uzmākšanās var būt vēsta pret jums, jūsu ģimeni, bērniem, draugiem vai jūsu kopienu. Tas var notikt ciematā/pilsētā/lielpilsētā, kur jūs dzīvojat, jūsu mājā, skolā vai darbā. Nevienā no situācijām tas nav pieņemami.

Ja tā notiek, ko jūs varat darīt?

Kā par ikvienu citu noziegumu, par rasistu aizskaršanu/uzmākšanos var ziņot policijai. Viņi izmeklēs jūsu sūdzību(as) kā rasistu incidentu/noziegumu vai reliģiski saasinātu incidentu/noziegumu. Jūs varat arī bez maksas un anonīmi

konsultēties, iesniegt nozieguma paziņojumu vai vienkārši ar kādu aprunāties par notikušo [Atbalsta centrā Skotijas cietušajiem \(Victim Support Scotland\)](#).

Ja skolā jūsu bērnam kāds uzmācies, iedrošiniet viņu par to paziņot nekavējoties skolotājam. Ja bērns jums par to stāstījis, piezvaniet vai apmeklējiet skolu un aprunājieties ar skolotāju vai vadošo pasniedzēju. Ja jums šķiet, ka noticis kas nopietnāks, informējiet policiju.

Ja darbā kāds jums uzmācas, informējiet savu darba devēju. Meklējiet palīdzību darba arodbiedrībā, kontaktējieties ar [Highland atbalsta centru cietušajiem \(Victim Support Highland\)](#), vai ziņojiet policijā.

Ģimenes strīdi

Ģimenes strīdi ir noziegums, kas skar indivīdus, ģimenes, kopienas un sabiedrību. Noziegums ir visa veida fiziskā, ne-fiziskā vai seksuālā pāridarīšana, kas notiek starp tuvās attiecībās iesaistītām pusēm (arī viena dzimuma seksa partnerattiecības), kas tiek veiktas mājās vai citā vietā. Vairums gadījumos šīs attiecības ir starp partneriem, laulātajiem, kopā dzīvojošiem vai pretēji, bijušajiem partneriem.

Ja jūs esat cietušais vai ziniet kādu, kurš ir cietušais ģimenes strīdos, jūs varat ziņot policijai vai Sieviešu palīdzības dienestam (Women's Aid), kas palīdzēs sazināties ar vietējo atbalsta dienestu atbalsta un informācijas sniegšanā. Jūs varat zvanīt arī uz valsts palīdzības bezmaksas tālruni **0800 0271234**.

Tu vari arī konfidenciāli kontaktēties ar kādu no zemāk minētajām organizācijām.

Highland izvarošanas un pāridarīšanas līnija (Highland Rape and Abuse Line)

Nodrošina konfidenciālu atbalstu, informāciju un konsultācijas personām, kuras cieš no izvarošanas un pāridarīšanas.

Adrese: PO Box 10, Dingwall, Ross-shire, IV15 9HA

Palīdzības telefona līnija: 0808 800 0123

e-pasts: ral@pobox10.wanadoo.co.uk

Amina

Amina sniedz konfidenciālu palīdzības līniju sievietēm. Pamatā šī līnija ir paredzēta musulmaņu sievietēm, taču citu ticību/kultūru sievietes var kontaktēties ar palīdzības līniju, lai saņemtu informāciju un konsultācijas. Ir nodrošināta tulkošana.

Bezmaksas palīdzības līnija: **0808 8010301**

Adrese:

Muslim Women's Resource Centre
Network House
311 Calder Street
Glasgow
G46 7NQ

Juridiskās konsultācijas un informācija

Skotijas juridiskā sistēma dalās divās atšķirīgās sekcijās:

<mailto:lochaberwomensaid@btopenworld.com>

- **Civillietas** iekļauj konfliktus starp fiziskām personām vai organizācijām, piemēram – šķiršanās, līguma laušana vai izraidīšana no mājām. Šīs lietas tiek izskatītas **civilajās tiesās**;
- **Krimināllietas** iekļauj apsūdzības, kas tiek ierosinātas pret fiziskām personām vai organizācijām, piemēram – zādzība, uzbrukums vai ceļu satiksmes pārkāpumi. Šīs lietas tiek izskatītas **krimināltiesā**.

Katrai nodaļai ir sava tiesa un sistēma lietu un apelāciju jautājumos.

Ja ir nepieciešama palīdzība par civillietu vai krimināllietu – ja esat apsūdzēts noziegumā vai ir nepieciešama palīdzība civilā strīdā – jums iespējams nepieciešams advokāts, kurš jūs pārstāvēs tiesā.

Palīdzība ar juridiskajām izmaksām

Cilvēki ar maziem ienākumiem var saņemt bezmaksas advokātu palīdzību (Juridiskā palīdzība) konkrētos apstākļos. Juridiskā palīdzība ļauj cilvēkiem, kuri citādi to nespētu atļauties, saņemt palīdzību viņu tieslietu problēmu risināšanā.

Ja esi policijas uzraudzībā policijas iecirknī vai esi apsūdzēts, tu vari saņemt bezmaksas juridisko konsultāciju pēc advokātu pienākumu shēmas. Ja esi tiesā, advokāta nodrošināšanas kārtība atšķirsies.

Papildus informācija atrodama šīs tīmekļa vietnes nodaļā [Palīdzība un konsultācijas](#)

Daži svarīgi likumi Skotijā

Bērni: Nevērīga izturēšanās pret savu bērnu, izraisot nevajadzīgus pārdzīvojumus, ir noziegums. Tas ietver: bērna atstāšana vienaatnē, vardarbība pret bērnu, nespēja nodrošināt pamatvajadzības (pārtika, apģērbs, pajumte u.c.).

Ieroči: Nēsāt nazi vai citu ieroci publiskā vietā, vai īpašumā esošs ierocis bez

polīcijas izsniegtas atļaujas, ir noziegums.

Alkohols: Par pārkāpumu tiek uzskatīts fakts, ja veikals vai bārs pārdod alkoholu personām, kas nav sasniegušas 18 gadu vecumu. Tāpat par pārkāpumu uzskatāms fakts, ka persona, kura jaunāka par 18 gadiem, iegādājas alkoholu. Lielākajā daļā publiski atklātās vietās, kur pieņemti vietējie lēmumi, ir aizliegts lietot alkoholu. Krogiem un klubiem, un to darbiniekiem ir tiesības liegt ieeju vai pakalpojumu ikvienai personai. Ja personāls lūdz jūs atstāt licencētas telpas, jums tā arī jādara, pretējā gadījumā tas tiks uzvertts kā pārkāpums.

Narkotikas: Daudzu veidu narkotiku piegāde un glabāšana ir nelikumīga. Zāles, kuras izrakstījis ārsts un kuras nevar nopirkt pie aptiekāra vai farmaceita visdrīzāk ietilpst šajā kategorijā, piemēram, amfetamīns. Citas nelegālas narkotikas ir marihuāna, ekstāzi, heroīns, kokaīns u.c.

Informācija un konsultācijas par narkotikām un likumu saņemama kontaktējoties ar [Know the Score](#). Ja jums ir problēmas ar narkotikām vai alkoholu, kontaktējieties ar Highland narkotiku un alkohola informācijas līniju pa tālruni 0844 848 3778 (vietējais tarifs).

Cigaretes: Jums jābūt vismaz 16 gadus vecam, lai iegādātos cigaretes un tabakas izstrādājumus.

Smēķēšana: Skotijā par pārkāpumu tiek uzskatīta smēķēšana sabiedriskās vietās un ēkās, darba vietās, darba un sabiedriskajā transportā. Ir jāievēro "smēķēt aizliegts" ('no smoking') zīmes (parasti aplis sarkanā krāsā ar pārsvītrotu cigareti), pretējā gadījumā tiksiet aizraidīts vai tiks piestādīts sods.

Vardarbība/ļauņprātīga rīcība – Vardarbīga vai ļauņprātīga rīcība pret citiem cilvēkiem, tajā skaitā ģimenes locekļiem, ir nelikumīga. Par pārkāpumu tiek uzskatīta seksuāla darbība vai tās mēģinājumi ar kādu cilvēku pret viņu gribu, tajā skaitā laulātais/partneris.

Seksuāls kontakts ar mazgadīgo: Personas, kuras vecākas par 16 gadiem un stājas seksuālā kontaktā vai to mēģina darīt ar kādu, kas jaunāks par 16 gadiem, ir likumpārkāpēji, pat ja mazgadīgais tam piekritis. Ja abas personas ir jaunākas par 16 gadiem un piekritušas kontaktam, var tikt piemērots sods.

Tā kā vairāku darbību veikšanai nepieciešams sasniegt noteiktu vecumu, organizācijas/veikali un darījumu sfēras pārstāvji var lūgt dokumentus, kas apliecina jūsu vecumu.

Automašīnas vadīšana Lielbritānijā

[Directgov](#) sniedz nepieciešamo informāciju un jaunumus par automašīnas vadīšanu Lielbritānijā, tajā skaitā arī informāciju par braukšanu ar ārvalstu vadītāju apliecībām un ārvalstu vadītāja apliecības apmaiņu pret Lielbritānijas vadītāja apliecību.

Lai vadītu mehānisko transporta līdzekli Lielbritānijā, ir jābūt sasniegušam vismaz 17 gadu vecumu. Mehāniskā transporta līdzekļa vadīšana bez derīgas vadītāja apliecības ir pārkāpums.

Automašīnas apdrošināšana

Mehāniskā transporta līdzekļa, kuram nav izsniegta derīga apdrošināšanas polise, vadīšana Lielbritānijā, ir pārkāpums. Ikvienas personas, kura vada mehānisko transporta līdzekli Lielbritānijā, pienākums saskaņā ar likumu, ir apdrošināt transporta līdzekli pret "trešās personas risku". Ja esat iesaistīts ceļu satiksmes negadījumā, apdrošināšana jūs finansiāli aizsargā. Apdrošināšanas kompānija izskatīs jebkuru prasību, kura iesniegta pret jums. Ja policijas darbinieks lūdz uzrādīt jūsu apdrošināšanas apliecību, bet jums tādas nav, tas tiek uzskatīts par pārkāpumu. Ja tas nav iespējams nekavējoties, tad tāda jāuzrāda pēc iespējas ātrāk vai septiņu dienu laikā policijas iecirknī.

Jūsu auto tehniskās apskates apliecība – MOT

Lielbritānijā ir aizliegts vadīt transporta līdzekli, kuram nav veikta tehniskā apskate un izsniegta derīga tehniskās apskates apliecība. Katrai trīs vai vairāk gadus vecai automašīnai jāveic tehniskā apskate pie sertificēta darbinieka un jāsaņem apliecība, kuras derīguma termiņš ir 12 mēneši. Ik pēc 12 mēnešiem apliecība ir jāatjauno un to drīkst izsniegt vienīgi autorizētas tehniskās apkopes stacijas.

Pēc policijas darbinieka lūguma jums ir jāuzrāda automašīnas tehniskās apskates apliecība. Ja to nevarat izdarīt nekavējoties, tā jāuzrāda pēc iespējas ātrāk vai 7 dienu laikā policijas iecirknī.

Tīmekļa vietne [Directgov website](#) sniedz tālāku atjaunotu informāciju par MOT.

Jūsu automašīnas nodoklis

Ja jums pieder automašīna, tā jāreģistrē [Automašīnu vadītāju un automašīnu licencēšanas pārvaldē \(Driver and Vehicle Licensing Authority \(DVLA\)\)](#).

Jāiegādājas mašīnas nodokļu disks uz 6 vai 12 mēnešiem, tam jābūt piestiprinātam pie transporta līdzekļa priekšējā vējloga. Lielākā daļa cilvēku nodokļu disku iegādājas pastā. Ir aizliegts vadīt automašīnu, kurai nav nodokļu diska vai tā derīguma termiņš beidzies.

Papildus informāciju meklējiet tīmekļa vietnē [Directgov website](#).

Drošība uz ceļa

Sīkāka informācija par drošu braukšanu, kā arī par braukšanas ātruma pārsniegšanas sodiem, motociklu, mopēdu vadīšanas tiesībām atrodama [Satiksmes noteikumos \(Highway Code\)](#).

THINK! Ceļu satiksmes drošība tīmekļa vietnē arī iekļauj atjaunotu turpmāko informāciju par jautājumiem, saistībā ar ceļu satiksmes drošību.

Vienmēr lieto drošības jostu

Ja automašīnā ir ierīkotas drošības jostas, likumā noteikts, ka tādā gadījumā tās jālieto vadītājam un visiem pasažieriem.

Papildus noteikumi attiecas uz bērniem. Bērni, kas jaunāki par trīs gadiem, braukšanas laikā esot uz priekšējā sēdekļa, jāievieto piemērotā bērnu aprīkojumā atbilstoši viņu svaram. Ja bērnu aprīkojums ierīkots automašīnas priekšā nevis aizmugurē, tad bērni līdz trīs gadu vecumam izmanto šo aprīkojumu. Automašīnas vadītājs ir atbildīgs, lai visi bērni līdz 14 gadu vecumam lietotu drošības jostas.

Papildus, noteikumos norādīts, ka bērnu auto krēsliņi, kas novietojami ar skatu uz aizmuguri NEDRĪKST tikt novietoti uz sēdekļa, kurš aprīkots ar gaisa drošības spilvenu, ja vien tas nav atvienots.

“Bērnu aprīkojums” ir kopīgs apzīmējums drošības jostu lietošanas likumdošanā jaundzimušo auto krēsliņiem, bērnu auto krēsliem, paaugstinājuma sēdekļiem, paaugstinājuma spilveniem.

Zemāk esošā tabula sniedz noderīgu informāciju:

	Priekšējais sēdeklis	Aizmugures sēdeklis	Kurš ir atbildīgs
Vadītājs	JĀLIETO drošības josta		Vadītājs
Bērni līdz 3 gadu vecumam*	JĀLIETO atbilstošs bērnu aprīkojums*.	JĀLIETO atbilstošs bērnu aprīkojums*. Ja tāds nav pieejams taksometrā, tad drīkst braukt bez aprīkojuma.	Vadītājs

Sākot no 3 gadu dzimšanas dienas līdz 135cm garumam (aptuveni 4 pēdas 5 collas) vai 12. dzimšanas dienai, kas pirmais sasniegts**	JĀLIETO atbilstošs bērnu aprīkojums*.	Ja ir ierīkotas drošības jostas, JĀLIETO atbilstošs bērnu aprīkojums. Ir jālieto pieaugušo drošības jostas, ja atbilstoša bērnu josta nav pieejama: -licencētā taksometrā/privātā nomātā mašīnā; vai -neparedzēta gadījuma īsas distances braucienā; vai -kur divi aprīkojumi izmantoti un kavē trešajam tos izmantot. Ar trīs gadu vecumu bērns var ceļot bez aprīkojuma uz aizmugurējā sēdekļa, ja nav drošības jostu.	Vadītājs
Par 1.35 metriem garāki bērni (aptuveni 4 pēdas 5 collas) vai 12 vai 13 gadi	JĀLIETO drošības josta, ja tāda ir	JĀLIETO drošības josta, ja tāda ir	Vadītājs
Pieaugušie pasažieri (no 14 un vairāk gadu vecuma)	JĀLIETO drošības josta, ja tāda ir	JĀLIETO drošības josta, ja tāda ir	Pasažieris

*Bērniem, kas jaunāki par 3 gadiem, visās mašīnās, autobusiņos, preču mašīnās JĀIZMANTO bērnu drošības siksna atbilstoši viņu svaram. Vienīgais izņēmums ir taksometri. Savādākā veidā viņi nedrīkst ceļot.

**Piemērs. Septiņgadīgais, kurš ir 140 cm garš, pārsniedz bērnu drošības jostas augstumu un var izmantot pieaugušo drošības jostu. Divpadsmitgadīgais, kurš ir 130 cm garš, ir pārsniedzis robežas vecumu, tādēļ var izmantot pieaugušo drošības jostu.

*** Ja priekšā nav piemērotu drošības jostu, bērni īsāki par 135 cm (un jaunāki par 12 gadiem) nedrīkst sēdēt automašīnas priekšā.

Turpmāku un atjaunotu informāciju var meklēt attiecīgā nodaļā [Satiksmes noteikumos \(Highway Code\)](#).

Citi noderīgi resursi ar regulāri atjaunota informācija atrodami attiecīgā lapā [Directgov website](#).

Ko darīt, ja noticis nelaimes gadījums

Ja esat iesaistīts nelaimes gadījumā, jums ir jāapstājas. Ja ir bojājumi vai kāds ievainotais, jums ir jānorāda:

- Jūsu vārds un adrese
- Īpašnieka vārds un adrese (ja tas nav vadītājs)
- Automašīnas reģistrācijas numurs

Kā izvairīties no ceļu satiksmes negadījumiem

Biežākais iemesls ceļu satiksmes negadījumiem ir pārlietu liels braukšanas ātrums. Gandrīz divas trešdaļas no visiem negadījumiem, kuros cilvēki gājuši bojā vai ievainoti, bijuši uz ceļiem, kur atļautais braukšanas ātrums ir 30 mph (48kph) vai mazāks. Vienmēr ievērojiet atļauto braukšanas ātrumu.

Nevadiet automašīnu iereibis vai narkotiku/zāļu ietekmē

Mehānisko transporta līdzekli aizliegts vadīt, ja alkohola līmenis elpā, asinīs un urīnā pārsniedz atļauto normu. Nepastāv droši norādījumi, cik daudz varat dzert, lai nepārsniegtu atļauto normu. Labākais ieteikums ir: iereibis nesēdieties pie stūres.

Medikamenti un automašīnas vadīšana

legaumējiet, ka dažu medikamentu lietošana var ietekmēt automašīnas vadīšanas spējas. Uzmanīgi izlasiet zāļu lietošanas pamācību un šaubu gadījumā parliecinieties, konsultējoties ar savu ārstu vai farmaceitu. Vadīt automašīnu alkohola, nelegālu narkotiku vai legālu zāļu izraisītā ietekmē ir klasificējams kā viens un tas pats pārkāpums.

Soda nauda par automašīnas novietošanu

Tādas vietas, kā iekraušanai paredzētas apstāšanās nišas, dubultas dzeltenās līnijas, invalīdu novietošanas nišas un autobusu pieturas/līnijas, ir piemēri, kur automašīnu novietošana ir aizliegta. Soda nauda piemērojama arī tad, ja automašīna novietota uz ielas maksas auto novietnē, kur prasīts apmaksāt stāvēšanu un uz auto paneļa redzamā vietā nav novietota derīga kvīts.

Ja atgriežoties pie savas automašīnas jūs ieraugāt piestiprinātu dzeltenu paciņu ar norādi 'Northern Constabulary Parking Notice', ir jāmaksā soda nauda £30 apmērā. Jums ir trīs iespējas:

1. Soda nauda jāsamaksā 21 dienas laikā.
2. 21 dienas laikā var nosūtīt rakstveida pārsūdzību adresātam, kas norādīts talona otrā pusē. Tā tiks izskatīta un informācija par pieņemto lēmumu tiks nosūtīta pa pastu.
3. Noplēsiet apakšējo veidlapu un aizpildiet B daļu "Iztiesāšanas pieprasījums". Pēc pieprasījuma saņemšanas tiks nosūtīta vēstule, kurā būs prasīts norādīt jūsu dzimšanas datumu un vietu. Tad tiesa sazināsies par jūsu iztiesāšanas datumu un laiku.

Ja uzliktais naudas sods tiks ignorēts un nekas netiks darīts, pret jums var tikt uzsākts kriminālprocess.

Ja rodas šaubas, lūdzu, griezieties pēc palīdzības pie ceļu policista, jo viņu loma ir palīdzēt braucējiem, nevis tos sodīt.

Noderīgas Interneta adreses

Victims of Crime in Scotland www.scottishvictimsofcrime.co.uk

Crimestoppers www.crimestoppersscotland.com

Citizens Advice Bureau <http://www.citizensadvice.org.uk>

Victim Support Highland www.victimsupporthighland.com

Know the Score www.knowthescore.info.

Directgov <http://www.direct.gov.uk>

Driver and Vehicle Licensing Authority (DVLA) <http://www.dvla.gov.uk/>

Highway Code <http://www.highwaycode.gov.uk/>

THINK! Road safety <http://www.thinkroadsafety.gov.uk>